

RADNIČKA PRAVA

VIJESTI TEKSTOVI VIDEO RADNO PRAVO PARTNERI

Unesite pojam :

ČLANCI

INTERVJUI

ISTRAŽIVANJA

KNJIGE

MANJI GRAD - VEĆI PROBLEMI ZA OSOBE S INVALIDITETOM

Objavljeno: 10.12.2021

Djeca s teškoćama u razvoju imaju pravo na obrazovanje prilagođeno njihovim potrebama. "Međutim, sustav nije uređen i to je nemoguće ostvariti, takvo obrazovanje roditelje košta i onda kad djeca završe osnovnu školu, roditelji odlučuju da ih neće poslati dalje", objašnjava Mira Anić, predsjednica Inkluzivne kuće Zvono. Kako izgleda obrazovanje djece s teškoćama u manjim mjestima istražuje naša Ana Vragolović u četvrtom od šest tekstova o iskustvima osoba s invaliditetom u svijetu rada.

Iako je čak i u većim gradovima put do potpune pristupačnosti i prilagođenosti građevina, događaja i putovanja za osobe s invaliditetom još dug, i iako pristupačnost ovisi od mjesta do mjesta, ipak postoje neke razlike i prednosti većih, razvijenijih gradova. Tehnologija koja olakšava komunikaciju može biti pristupačnija, a kretanje olakšano, dok je marginalizacija osoba s invaliditetom u manjim sredinama veća, stoga je i veća izoliranost, teže su dostupne zdravstvene i druge usluge, slabija je prometna povezanost, manje su mogućnosti za zapošljavanje i obrazovanje.

Na primjeru grada Belišća željeli bismo opisati pristupačnost sadržaja i usluga u manjem gradu, a u razgovoru s predsjednicom lokalne udruge, odnosno Inkluzivne kuće Zvono, analiziramo dostupnost obrazovnog sustava kao jedne od ključnih karika prema inkluziji djece i mladih s teškoćama u razvoju u društvu i koraku prema radnom mjestu.

Belišće se nalazi u Osječko-baranjskoj županiji, a ima oko 10 tisuća stanovnika. Nalazi se na području s povoljnom klimom za poljoprivredu.

Također, Belišće ima industrijsku tradiciju – unatoč tome što je velik dio proizvodnje uništen u tranziciji, ona i dalje postoji u manjem opsegu. U njemu danas postoje neke tvrtke koje se bave proizvodnjom papira, elektrotehničke opreme, hidrauličnih preša za proizvodnju guma i komponenta za avione.

“Takav kraj pogoduje osobama s invaliditetom jer ondje mogu steći radne navike”, smatraju autorice istraživanja [Prepreke pri zapošljavanju osoba s invaliditetom s područja Belišća](#) koje je rađeno u suradnji s Inkluzivnom kućom Zvono. Također navode da u tim sektorima postoje mogućnosti za zapošljavanje osoba s invaliditetom, ali da problem kod zapošljavanja mogu biti predrasude poslodavaca.

Javni prijevoz u Belišću oslanja se na autobuse koji povezuju grad s manjim mjestima i bližim većim gradovima. Većina autobusa koji prometuju Belišćem je niskopodna i ima sjedala predviđena za osobe s invaliditetom. Ipak, autobusni kolodvor nije prilagođen zbog čega je putovanje javnim prijevozom otežano, navode autorice istraživanja. Također, mnoge autobusne linije su ukinute i teško je doći i do Osijeka, a pogotovo do Zagreba, a putovanje do glavnog grada zbog presjedanja, neusklađenosti linija i čekanja na kolodvoru može trajati i sedam sati. Sve su to prepreke putovanjima općenito, a u velikoj mjeri osobama s invaliditetom.

Što se tiče arhitektonske prilagodbe, novije građevine u Belišću adekvatno su prilagođene – sve javne ustanove i neke kulturne institucije imaju rampu za osobe s invaliditetom. Međutim, građevine sa zabavnim i rekreacijskim sadržajem nemaju prilagođeni pristup, poput Gradskog bazena Belišće, kafića i restorana (osim Gradske kavane).

Uz industriju, Belišće ima bogatu kulturnu baštinu, stoga njegovi stanovnici još uvijek imaju tradiciju odlaska na kazališne predstave i druge kulturne događaje, poput Rombergovih glazbenih večeri koje se održavaju u spomen na skladatelja Sigmunda Romberga, koji je djetinjstvo proveo u Belišću.

Sve navedeno čini dobre kulturne i društvene resurse za integraciju u zajednicu Belišća, smatraju autorice spomenutog istraživanja. Ipak, kao potencijalnu prepreku navode njegovu “neprepoznatljivost na tržištu usluga naspram grada Osijeka, koji je veći, ali i poznatiji” te stoga privlači više ulaganja: “Sredstva namijenjena osobama s invaliditetom možda će se prije osigurati jednom od najveća četiri grada u Hrvatskoj.”

Uz navedeno, Grad Belišće nudi podršku za školsku djecu – besplatan autobusni prijevoz, udžbenike, vrtić i druge usluge. Međutim, **Mira Anić**, predsjednica Inkluzivne kuće Zvono, koja djeluje na području Belišća, Valpova i prigradskih naselja, kaže da su usluge besplatne, ali da su većinom dostupne samo zdravoj djeci.

Foto: [Instagram](#) Inkluzivne kuće Zvono

“Ne znam je li koje dijete s teškoćama uključeno u vrtić, a ako i je onda je to dijete s malo lakšim poremećajem, ADHD i slično. U vrtiću nemaju asistenta, nemaju rehabilitatora, samo zaposlenu psihologinju i senzornu sobu (prostor u kojemu se potiče aktivno istraživanje, organiziran tako da nudi mnoštvo prilika za stjecanje senzornih iskustava i razvoj vještina, op. a.), ali nemaju stručnjaka koji bi tu radio. Znači da je sve to u početnoj fazi. Djeca s većim teškoćama trenutno

nemaju šanse", kaže Anić.

Prema [podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo](#) 66 posto osoba s invaliditetom nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. Oko 25 posto ima srednju stručnu spremu, dok je 3 posto osoba s invaliditetom s visokom ili višom stručnom spremom. Podaci su slični i za Osječko-baranjsku županiju – 77 posto osoba s invaliditetom nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje, 16 posto ima srednju stručnu spremu, a 1 posto osoba ima visoku ili višu stručnu spremu. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 6 posto osoba s invaliditetom.

Naša sugovornica smatra da je uzrok tome nepristupačan obrazovni sustav, iako su, otkako postoje asistenti u nastavi (od 2006. godine), djeca s teškoćama u razvoju nešto više uključena u obrazovni proces.

"Mislim da i sad nisu uključeni dovoljno. Djeca s teškoćama u razvoju imaju pravo na obrazovanje u bilo kojem obliku, bilo to klasično obrazovanje ili obrazovanje nekim drugim metodama koje su prilagođene njihovim potrebama. Međutim, sustav nije uređen i to je nemoguće ostvariti, takvo obrazovanje roditelje košta i onda kad djeca završe osnovnu školu, roditelji odlučuju da ih neće poslati dalje", objašnjava Mira Anić.

Što se tiče mogućnosti za obrazovanje u Belišću, kaže da ih nema. Jedina dostupna usluga djeci s teškoćama u razvoju su pomoćnici u nastavi koje osiguravaju udruge ili županija, ali u ograničenoj mjeri, pa Inkluzivna kuća Zvono na taj način u obrazovni sustav uključuje djece koliko može. Situacija u obližnjem gradu Valpovu vrlo je slična.

"Problem je što škole nisu pripremljene za način edukacije koji uključuje djecu s teškoćama u razvoju. Svako dijete koje donekle može sudjelovati u nastavi, a koje obično ima izdvojene teškoće (djeca na autističnom spektru i nešto malo onih s intelektualnim teškoćama, s ADHD-om) ide u redovne razrede. Ponegdje ima posebnih razreda za djecu s intelektualnim teškoćama, ali to je vrlo mali broj", rekla je Anić.

U Osijeku postoje neke škole za strukovna zanimanja koje imaju posebne razrede za djecu s teškoćama. Međutim, izbor je ograničen, a nude se samo pomoćna zanimanja poput pomoćnog kuhara, slastičara ili cvjećara.

"I tu je mali broj učenika uključen, a nema velikog izbora. Također, radi se o strukama koje nisu konkurentne na tržištu rada. Sva ta zanimanja ustvari su poslovi koji zahtijevaju brzinu i spretnost, tako da je učenike s teškoćama u razvoju teško zaposliti i kad završe školu, jer nemaju vještine koje traži poslodavac", istaknula je naša sugovornica.

Uz nedostupnost obrazovanja, problem je i neadekvatna organiziranost nastave i nedovoljno znanja o radu s djecom s teškoćama u razvoju: "Škola bi trebala imati edukacijskog rehabilitatora koji bi radio na nivou cijele škole, koji bi učitelje i nastavnike educirao za rad s djecom s teškoćama. Međutim, kad škola ima zaposlenog edukacijskog rehabilitatora, stave ga da radi u izdvojenom razredu u kojemu su samo djeca s teškoćama, pa nema utjecaj na ostalu djecu i učitelje. Pedagog i psiholog pružaju podršku djeci na nivou cijele škole, a rehabilitator bi trebao biti zaposlen isto kao oni, kako bi mogao pružati podršku drugoj djeci, učiteljima i asistentima u nastavi da što bolje uključe dijete s teškoćama."

Nedostatak stručnjaka zasebna je tema. Recimo, gluha i nagluha djeca trebaju podršku stručnog komunikacijskog posrednika, kako bi s njime mogli komunicirati na hrvatskom znakovnom jeziku. Međutim, u manjim mjestima jako je teško pronaći osobu koja je završila četverogodišnju školu za komunikacijskog posrednika.

Foto: [Pixabay](#).

Najveći problem je izlazak iz osnovne škole, kaže naša sugovornica. Treba pronaći odgovarajuću srednju školu, a opcija je malo, nema dovoljno stručnjaka, nastava i materijali nisu prilagođeni. Također, klasični oblik nastave ne odgovara svoj djeci s teškoćama. Mira Anić smatra da nije nužno držati se klasičnih oblika obrazovanja, nego treba osmisliti nove oblike jer je bitno djecu s teškoćama na neki način uključiti u lokalnu zajednicu, kako bi stekla radne navike, osjećala se korisnima i bila manji ovisna o obitelji, zbog čega se inače osjećaju loše. Zato u Inkluzivnoj kući Zvono razmatraju mogućnost za pokretanje integrativnih radionica:

“To je neki oblik zaštitne radionice gdje bi, u suradnji sa Zavodom za profesionalnu rehabilitaciju, nakon njihove procjene, uključivali osobe s invaliditetom u radne procese, uz stručnu podršku. Mislim da je to dosta dobar način da ih se aktivira, njima nije bitno da prolaze redovnu, klasičnu školu, nego da nauče neke vještine, od keramike, ekološke proizvodnje, rada u pomoćnim zanimanjima u kontinentalnom turizmu... Moramo pripremiti resurse u skladu s potrebama regije. Također, treba poraditi na komunikaciji s lokalnim poslodavcima, da ih se nakon edukacije kod nas zapošljava u realnom sektoru. Vrlo malo poduzetnika trenutno zapošljava osobe s invaliditetom.”

Inkluzivna kuća Zvono bavi se socijalnim uslugama za djecu s teškoćama – prate djecu s teškoćama od njihova uključivanja u odgojno-obrazovni proces do samostalnog stanovanja, to jest pružaju socijalne usluge koje će im pomoći da se osamostale. Drugim riječima, radi se o prevenciji institucionalizacije, odnosno smještanja djece s teškoćama u institucije, i osiguravanju podrške za samostalan život.

Navode nam stoga neke pozitivne primjere uključivanja osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju u društvo:

“Mi smo osnovali prvu samostalnu stambenu zajednicu u kojoj žive tri osobe s intelektualnim teškoćama. Kroz jedan projekt zaposlili smo tri osobe s invaliditetom i osigurali im podršku – imaju svoje radne asistente koji ih provode kroz radni proces, od učenja radne etike do savladavanja određenog posla. Organiziramo okupacijske aktivnosti – desetak mladih ljudi s invaliditetom i intelektualnim teškoćama dolazi na okupacijske aktivnosti svaki dan i tu se isto tako uče radnim vještinama. Imamo asistente u nastavi koji dolaze kod nas na edukaciju, naša edukacijska rehabilitatorica uvodi ih u posao i pruža im podršku, imaju svakodnevne sastanke, pomažemo im da ostvare što bolju komunikaciju s korisnicima. Imamo osobne asistente, preko 30-40 osobnih asistenata koji odlaze u kuće osoba s invaliditetom i tako im pomažu.”

Kako bi djeca s teškoćama u razvoju bila kvalitetnije uključena u obrazovni sustav, potrebne su prilagodbe najprije po pitanju kadrova educiranih za rad s njima, ali i drugačija organizacija nastave – za one koji mogu sudjelovati u redovnoj nastavi potrebno je osigurati podršku edukacijskih rehabilitatora, koji bi bili podrška i drugoj djeci, nastavnicima i drugim radnicima,

kako se djecu s teškoćama ne bi isključivalo odvajanjem u posebne razrede; za one koji ne mogu sudjelovati u redovnoj nastavi potrebno je osmisliti nove oblike obrazovanja, a jedan od njih mogu biti integrativne radionice kakve predlaže Inkluzivna kuća Zvono.

U manjim gradovima mogu biti dobro riješeni neki problemi što se tiče arhitektonske pristupačnosti, ali obrazovanje ostaje jedna od većih prepreka inkluziji, jer je to pitanje koje treba rješavati na razini države, kao i zapošljavanje. Kako bi osobe s invaliditetom imale veću šansu zaposliti se, potrebno je proširiti spektar zanimanja koji im je dostupan, i omogućiti im dovoljno opcija za samostalan odabir – kako bi se obrazovali za ono što im najviše odgovara i što ih zanima.

**Objavu ovog teksta podržala je Agencija za elektroničke medije, putem Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama u 2021.*

Izvor naslovne fotografije: [Facebook profil](#) Inkluzivne kuće Zvono
Tekst napisala:

[Ana Vragolović](#)

VEZANI ČLANCI

< >

Invaliditet nije zapreka za rad

Radnice Orjave nastavljaju s borbom - do ispunjenja zahtjeva!

"Imamo stepenice, teško ćete se kretati": Osobe s invaliditetom na radnom mjestu

Preporučite članak: